

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova
Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”

„Aprob”

Directorul Colegiului de
Arte Plastice „Al. Plămădeală”

Răcilă Lilia

2023

Curriculumul disciplinar

F.05.O.018 PICTURĂ – PORTRET CU MĂINI

Specialitatea: 21320 Pictură

Calificarea: 265109 Pictor

Chișinău 2023

Aprobat de:

Consiliul artistic și de evaluare al Colegiului de Arte Plastice „Al. Plămădeală”

Director

Răcilă Lilia

2023

Autori:

1. Hamurari Nina, grad didactic întâi, Magistru în domeniul Instruire în Arte Plastice și Decorative, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.
2. Bădrăgan Sergiu, grad didactic superior, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.

Recenzenți:

1. Voinschi Nina, grad didactic superior, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.
2. Malarciuc Ludmila, grad didactic superior, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.

Adresa Curriculumului în Internet:

<http://edu.gov.md/ro/content/curriculum-invatamintul-profesional-tehnic-postsecundar>

Cuprins

I.	Preliminarii.....	4
II.	Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	5
III.	Competențele profesionale specifice disciplinei.....	5
IV.	Administrarea disciplinei.....	5
V.	Unitățile de învățare.....	6
VI.	Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare.....	7
VII.	Studiul individual ghidat de profesor.....	7
VIII.	Lucrări practice recomandate.....	8
IX.	Sugestii metodologice.....	8
X.	Sugestii de evaluare a competențelor profesionale.....	9
XI.	Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studiu.....	10
XII.	Resursele didactice recomandate elevilor.....	10

I. Preliminarii

Curriculumul disciplinar „**Pictură – portret cu mâini**” este un document normativ ce face parte din Componenta fundamentală la specialitatea *Pictură*, include 60 de ore, dintre care 45 de ore constituie contact direct și 15 de ore – studiul individual. Se studiază în anul III, semestrul V de studii. Evaluarea finală - examen. Disciplina este prevăzută pentru realizarea procesului de pregătire a specialiștilor cu calificarea *Pictor* în domeniul de formare profesională 213 - *Arte Plastice* în învățământul profesional tehnic postsecundar și se studiază obligatoriu.

Obiectul de studiu al disciplinei date este *portretul uman cu mâini în pictură*. Studiarea disciplinei contribuie la formarea la elevi a competențelor profesionale de reprezentare practică a portretului cu mâini prin intermediul culorilor.

Scopul disciplinei este de a-i înzestra pe viitorii pictori cu cunoștințe, deprinderi practice, capacități de înțelegere profundă a noțiunilor fundamentale de culoare, a legităților, principiilor, metodelor și procedeele de efectuare a unei picturi a portretului cu mâini prin intermediul culorilor. Curriculumul disciplinar „**Pictură – portret cu mâini**” propune elevului experiența creației și comunicării artistice în procesul studiului portretului cu mâini. Artele Plastice pun la bază studierea elementelor de limbaj plastic ca: suprafața, culoarea, valoarea, studierea culorii și corelarea cromaticii cu elementele plastice. Doar prin intermediul culorilor elevul poate să ordoneze, să picteze și să configureze structuri plastice și complexe, inclusiv portret cu mâini.

Cerințele prealabile față de elev înainte de a începe studierea disciplinei „**Pictură – portret cu mâini**” sunt cunoștințele și abilitățile dobândite de elev în cadrul de studiere și de îndeplinirea cu succes a unităților de învățare prevăzute la disciplinele: F.01.O.010 Pictură - natura statică; S.01.O.026 Tehnici de pictură; F.02.O.012 Pictură - tehnici de reprezentare; S.02.L.047 Tehnica picturii în ulei - natura statică; S.02.L.046 Tehnologia picturii în ulei, F.03.O.014 Pictură - natura statică cu elemente din ghips; S.03.O.029 Tehnici mixte de pictură - natura statică; F.04.O.016 Pictură - cap uman; S.04.O.031 Tehnici de pictură – portret; S.03.A.037 Anatomia plastică.

Disciplina „**Pictură – portret cu mâini**” are un caracter interdisciplinar și se desfășoară concomitent cu alte unități de curs: Desen - corp uman, ghips, Tehnica picturii în ulei - corp uman, Compoziție tridimensională - spațială - care fac parte din procesul instruirii elevului în semestrul V, și reprezintă un cadru favorabil pentru transpunerea cunoștințelor și abilităților acumulate în formarea profesională a viitorului pictor.

II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională

Stăpânirea picturii este principala condiție tehnică pe care viitorul pictor trebuie s-o posede înainte de a avea oportunități de a descoperi, a evolua și a produce/crea valori. Disciplina „**Pictură – portret cu mâini**” înarmează elevul cu abilități de stăpânire a modalităților de concretizare a armoniilor de culori, sentimentelor și ideilor, expresiilor coloristice ce pot fi aplicate în procesul studierii și realizării a unui *portret uman cu mâini în pictură*. Un viitor pictor nu se poate realiza complet fără lărgirea cunoașterii prin arta - specifică a culorilor. Aceasta și determină scopul disciplinei date, precum și valoarea ei educativă. Cunoașterea elementelor de expresie specifice picturii și a modalităților de relaționare a acestor elemente constituie obiectivele studiului. Temele de studiu derivă una din alta, având o legătură succesivă. Pictorul trebuie să cunoască și să utilizeze materialele, tehnicile picturale, să analizeze calea spre sinteza elementelor de limbaj plastic și a picturii, a formelor pe care le va dobândi paralel cu emoțiile, sentimentele și educația viziunii sale. Curriculumul disciplinar „**Pictură – portret cu mâini**” reprezintă un instrument de orientare, predare teoretică și practică a noțiunilor artistico-plactice.

Studiul disciplinei „**Pictură – portret cu mâini**” va contribui la formarea și dezvoltarea competențelor profesionale la viitorii specialiști în domeniul Artei Plastice, anume cu calificarea de Pictor, capacități de înțelegere profundă și de analiză a metodelor și procedeelelor în elaborarea și crearea unei picturi ale portretului cu mâini. Disciplina îl va ajuta pe elev să:

- aplice tehnicile de pictură în ulei la crearea operelor de artă;
- distingă instrumentele și materialele utilizate în pictura în ulei;
- analizeze pictura în următoarele aspecte: rezolvarea compozițională, raporturi cromatice și valorice, aplicării tehnicii potrivite;
- cunoască tehnologia picturii în ulei;
- implementeze metodele de elaborare și creare a unei picturi a portretului cu mâini.

Competențele formate și dezvoltate în cadrul acestui curriculumul disciplinar vor fi necesare pentru studierea disciplinelor cu nivel de complexitate mai înalt: F.06.O.020 Pictură - corp uman, S.06.L.049 Tehnica picturii în ulei - corp uman nud.

III. Competențele profesionale specifice disciplinei

- CS1. Reprezentarea plastică a capului uman cu centura scapulară. Model viu.
- CS2. Executarea picturii a semifigurii îmbrăcate. Model masculin.
- CS3. Realizarea cromatică în pictură a semifigurii îmbrăcate (model feminin).

IV. Administrarea disciplinei

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				
		Prelegeri	Practică			
5	60	6	39	15	Examen	2

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut
1. Pictură a capului uman cu centura scapulară. Model viu.	
<p>UC1. Reprezentarea plastică a capului uman cu centura scapulară. Model viu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizarea spațiului plastic prin intermediul tonalităților; ▪ respectarea principiului de proporționalitate și subordonare a formei capului uman cu centura scapulară; ▪ aplicarea mijloacelor plastice pentru a reda forma și detaliile capului uman cu centura scapulară; ▪ utilizarea legităților de armonizare și integritate cromatică a picturii. 	<p>1.1 Legități de organizare a spațiului plastic prin intermediul tonalităților.</p> <p>1.2 Principiu de proporționalitate și subordonare a formei a capului uman cu centura scapulară.</p> <p>1.3 Mijloace plastice în redarea formelor și detaliilor capului uman cu centura scapulară.</p> <p>1.4 Legități de armonizare și integritate cromatică a picturii.</p>
2. Pictură a semifigurii îmbrăcate. Model masculin.	
<p>UC2. Executarea picturii a semifigurii îmbrăcate. Model masculin.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ aplicarea regulilor de organizare compozițională a semifigurii îmbrăcate (model masculin) în spațiul plastic. ▪ respectarea raporturilor cromatice în procesul modelării detaliilor a semifigurii îmbrăcate (model masculin). ▪ reflectarea raportului: umbra/lumina în pictura semifigurii îmbrăcate (model masculin). ▪ aplicarea elementelor de limbaj plastic în procesul de armonizare și generalizare în pictura semifigurii îmbrăcate. 	<p>2.1 Reguli de organizare compozițională a semifigurii îmbrăcate (model masculin) în spațiu plastic.</p> <p>2.2 Raporturile cromatice în procesul modelării detaliilor a semifigurii îmbrăcate (model masculin).</p> <p>2.3 Raportul: umbra/lumina în pictura semifigurii îmbrăcate (model masculin).</p> <p>2.4 Elemente de limbaj plastic în procesul de armonizare și generalizare în pictură a semifigurii îmbrăcate (model masculin).</p>
3. Pictură a semifigurii îmbrăcate. Model feminin.	
<p>UC3. Realizarea cromatică în pictură a semifigurii îmbrăcate (model feminin).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ aplicarea principiilor de organizare a spațiului plastic prin intermediul culorii și tonului; ▪ realizarea picturii a semifigurii îmbrăcate (model feminin), folosind mijloacele și principiile de armonizare a culorilor în pictură; ▪ respectarea regulilor de proporționalitate și subordonare a formei și culorii în pictura a semifigurii îmbrăcate (model feminin); ▪ folosirea mijloacelor plastice în procesul de generalizare și finisare picturii a semifigurii îmbrăcate. 	<p>3.1 Principii de de organizare a spațiului plastic prin intermediul culorii și tonului a semifigurii îmbrăcate (model feminin).</p> <p>3.2 Mijloace și principiile de armonizare a culorilor în pictură.</p> <p>3.3 Reguli de proporționalitate și subordonare a formei și culorii în pictura a semifigurii îmbrăcate (model feminin).</p> <p>3.4 Mijloace plastice în procesul de generalizare și finisare picturii a semifigurii îmbrăcate.</p>

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul Individual
			Prelegeri	Practică	
1	Pictură a capului uman cu centura scapulară. Model viu.	16	2	10	4
2	Pictură a semifigurii îmbrăcate. Model masculin.	20	2	13	5
3	Pictură a semifigurii îmbrăcate. Model feminin.	24	2	16	6
Total:		60	6	39	15

VII. Studiul individual ghidat de profesor

Sarcinile pentru orele ghidate vor reieși din temele desfășurate la orele de contact direct, se vor realiza sub formă de sarcini individuale și anume: crochiuri, schițe (liniare, tonale, cromatice), studii de forma și culoare, continuarea lucrului de sine stătător asupra sarcinii efectuate în cadrul orelor de contact direct, alte sarcini experimentale, care vor contribui la rezolvări de problematice legate de procesul instructiv – educațional. Sarcinile pentru orele de studiu individual se planifică în proiectările semestriale de lungă durată.

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Pictură a capului uman cu centura scapulară. Model viu.			
1.1 Expresia și caracterul modelului. 1.2 Reguli de organizare a suprafeței lucrării. 1.3 Relații de clarobscur în reprezentarea copiilor de picturi a portretelor cu centura scapulară.	Copii de picturi academice a portretelor cu centura scapulară. Format: A5. 2 lucrări. Tehnica: acuarelă, guașa/hârtie, ulei/carton.	Prezentarea copiilor	Săptămâna 1-4
2. Pictură a semifigurii îmbrăcate. Model masculin.			
1 Reprezentarea sursei de lumină prin intermediul clarobscurului la realizarea copiilor de picturi academice ale semifiguri îmbrăcate. 2.2 Raporturile cromatice mari în realizarea copiilor de picturi academice ale semifiguri îmbrăcate.	Copii de picturi academice ale semifiguri îmbrăcate (model masculin). Format: A5. 2 lucrări. Tehnica: acuarelă, guașa/hârtie, ulei/carton.	Prezentarea copiilor	Săptămâna 5-9
3. Pictură a semifigurii îmbrăcate. Model feminin.			
3.1 Raporturile cromatice la realizarea copiilor de picturi academice ale semifiguri îmbrăcate. 3.2 Camertonurile acromatice /cromatice la realizarea copiilor de picturi academice ale semifiguri îmbrăcate (model feminin).	Copii de picturi academice ale semifiguri îmbrăcate (model feminin). Format: A5. 2 lucrări. Tehnica: acuarelă, guașa/hârtie, ulei/carton.	Prezentarea copiilor	Săptămâna 10-15

VIII. Lucrările practice recomandate

Nr.	Unități de învățare	Lista lucrărilor practice	ore
1	Pictură a capului uman cu centura scapulară. Model viu.	Pictură academică. Format: 50x70cm. Tehnica: ulei /pânză. 1 lucrare.	10
2	Pictură a semifigurii îmbrăcate. Model masculin.	Pictură academică. Format: 50x70cm. Tehnica: ulei /pânză. 1 lucrare.	13
3	Pictură a semifigurii îmbrăcate. Model feminin.	Pictură academică. Format: 50x70cm. Tehnica: ulei /pânză. 1 lucrare.	16
Total:			39

IX. Sugestii metodologice

În procesul studierii a disciplinei „**Pictură – portret cu mâini**” cadrul didactic va folosi tehnologii eficiente de predare-învățare-evaluare, forme și metode de organizare a activității didactice, care sunt adecvate modulului dat, nivelului de pregătire și capacităților individuale ale elevilor.

Metodele recomandate pentru a fi utilizate în procesul de predare-învățare sunt: expunerea materialului teoretic, lucrări practice (individual sau sub conducerea cadrului didactic), exersarea practică în material, elaborarea exercițiilor practice individuale, lucru practic individual și în grup, studierea fondului metodic și surselor bibliografice (exemple de sarcini/produse realizate de către elevii promoțiilor precedente, exemple realizate de către profesioniști, etc.).

Modulul „**Pictură – portret cu mâini**” conține șase unități de învățare, care sunt concepute în dezvoltare, de la abilități și cunoștințe inițiale spre sarcini tot mai complexe. Caracteristic domeniului de educație Artă, sunt metodele de predare-învățare cu caracter creativ, inventiv, individualizat.

Pentru eficientizarea formării competențelor profesionale specifice, se propune reducerea activității a profesorului ce predă și favorizarea profesorului ce coordonează procesul de învățare.

În scopul predării centrate pe elev, strategiile de predare se vor adapta caracteristicilor personale ale elevilor (auditiv, vizual, practic), în dependență de tipul psihologic (introvertit, extravertit) și alte particularități, ce pot influența la procesul de învățare:

- individualizarea și creșterea treptată a nivelului de complexitate a sarcinilor propuse fiecărui elev în funcție de progresul acestuia;
- diferențierea sarcinilor în funcție de abilități, pentru indivizi sau pentru grupuri diferite;

- prezentarea sarcinilor în mai multe moduri: explicație teoretică, prezentarea vizuală (la calculator, proiector, exemple din fondul metodic), conversație interactivă;
- utilizarea unor metode didactice activ-interactive: învățare prin descoperire, învățare problematizată, învățare prin creare/invenție;
- orientarea spre finalități de învățare, la finele fiecărei sarcini se va prezenta spre evaluare un produs realizat;
- caracterul aplicativ al modulului „**Pictură – portret cu mâini**” impune niște condiții, și anume, procesul de predare/învățare se va desfășura în sală de curs adaptate necesităților specifice pentru specialitatea - Pictură.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Procesului de învățare-predare-evaluare pe competențe presupune evaluarea pe parcursul întregului proces de instruire: evaluarea formativă (curentă) și evaluarea sumativă (finală). Evaluarea formativă se va realiza prin diverse modalități: observarea comportamentului elevului, analiza rezultatelor curente ale elevului, prezentarea schițelor/produselor individuale de activitate, cadrele didactice informează elevul despre nivelul de performanță, îl motivează să-și perfecționeze competențele profesionale.

Evaluarea sumativă se va realiza la finele fiecărui modul, produsele realizate pe parcursul semestrului vor fi expuse la vizionarea de examen. Evaluarea sumativă este realizată de profesorul modulului dat și grupul de profesori ce fac parte din Consiliul artistic și de evaluare. Metodele de evaluare vor fi orientate spre motivarea elevilor și obținerea rezultatelor scontate, fapt ce va permite corectarea operativă a procesului de învățare, stimularea autoevaluării și a evaluării reciproce, evidențierea succeselor, implementarea evaluării selective sau individuale.

Criterii de evaluare cunoștințelor și abilităților profesionale în cadrul disciplinei

„Pictură – portret cu mâini”:

- reflectarea subiectului;
- organizarea spațiului compozițional;
- corectitudinea proporțională și constructiv-tonală a portretului uman cu mâini;
- organizarea și respectarea gamei cromatice propuse;
- utilizarea mijloacelor de expresie artistico-plastică;
- utilizarea materialelor și tehnicilor de pictură;
- expresivitatea și originalitatea picturii;
- atitudinea individual-creativă.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studiu

Pentru a realiza cu succes formarea competențelor ce trebuie formate și dezvoltate în cadrul disciplinei „Pictură – portret cu mâini” trebuie asigurat un mediul de învățare corespunzător, relevant și centrat pe elev.

Cerințe față de sălile de curs: sală de curs dotată cu tot necesarul pentru lecțiile de pictură; mobilier școlar, cu toate condițiile necesare, în mod obligatoriu trebuie să fie posibilitatea de aerisire regulată a încăperii. Sala de curs va fi dotată și cu utilaje, echipamente, mostre, instrumente și materiale necesare pentru realizarea lucrărilor, formarea și dezvoltarea competențelor profesionale:

- utilaje: șevalete, scaune și suporturi în număr egal cu numărul de elevi în grupă, suport pentru model, lampă cu suport pentru iluminarea modelului, draperii și alte utilaje pentru sarcini prevăzute;
- lista materialelor didactice: exemple de lucrări de nivel înalt a elevilor precedenți din fondul metodic, mostre de picturi tematice de nivel înalt din alte instituții de Artă plastică, literatură de specialitate în limba de instruire.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată	Nr. de exemplare disponibile
1.	Prut C., Dicționar de arta Modernă și Contemporană, Editura Univers enciclopedic, București, 2002	Biblioteca / electronic	
2.	Roco, M., Creativitate și inteligență emoțională, Editura Polirom, Iași, 2004	Biblioteca / electronic	
3.	Roșca, A., Creativitatea generală și specifică, Editura Academiei R.S.R., București, 1981	Biblioteca / electronic	
4.	Săndulescu-Verna C., Materiale și tehnica picturii, Timișoara, 2000	Biblioteca / electronic	
5.	Șușală I., Băbulescu O., Dicționar de artă: termeni de atelier, București, Sigma, 1993	Biblioteca / electronic	
6.	Аристид Д., Уроки классической живописи. Техники и приемы из художественной мастерской, изд. МИФ, Москва, 2017	Biblioteca / electronic	
7.	Денисенко В., Ратиева О., Обучение техникам живописи. Теория и методика. Учебное пособие, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2014	Biblioteca / electronic	
8.	Исаев А., Философия цвета: феномен цвета в мышлении и творчестве, изд. ФЛИНТА, Москва, 2016	Biblioteca / electronic	
9.	Леланд Н., Цвет в изобразительном искусстве, изд. Попурри, Минск, 2017	Biblioteca / electronic	
10.	Киплик Д., Техника живописи. Учебное пособие, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2019	Biblioteca / electronic	

11.	Коваленко В., Основы монументально-декоративной живописи. Два цвета, изд. Волгоградский государственный архитектурно-строительный университет, 2012	Biblioteca / electronic	
12.	Коробейников В., Академическая живопись: практикум, изд. КемГИК, 2002	Biblioteca / electronic	
13.	Кочергин Э., Категории композиции. Категории цвета, изд. Вита-Нова, Санкт-Петербург, 2017	Biblioteca / electronic	
14.	Кройц Г., Живопись маслом. Натюрморт, портрет, пейзаж, обнаженная натура и сюжетная композиция, изд. МИФ, Москва, 2018	Biblioteca / electronic	
15.	Поморов С., Прохоров С., Шадулин А., Живопись для дизайнеров и архитекторов. Учебное пособие для бакалавров, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2015	Biblioteca / electronic	
16.	Прокофьев Н., Живопись. Техника живописи и технология живописных материалов. Учебное пособие, изд. Владос, Москва, 2013	Biblioteca / electronic	
17.	Свешников А., Алгоритмы композиционного мышления в станковой живописи, изд. ВГИК, Москва, 2012	Biblioteca / electronic	
18.	Стерхов К., Мастера акварели. Беседы с акварелистами. От классики к современному искусству, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2014	Biblioteca / electronic	
19.	Фейнберг Л., Секреты живописи старых мастеров. Учебное пособие, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2018	Biblioteca / electronic	
20.	Фейнберг Л., Лессировка и техника классической живописи. Учебное пособие, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2019	Biblioteca / electronic	
21.	Фурсикова Е., Акварель, изд. Планета музыки, Санкт-Петербург, 2015	Biblioteca / electronic	
22.	Хэйнс Д., Акварель без правил. Техники, эксперименты, практические советы, изд. МИФ, Москва, 2018	Biblioteca / electronic	
23.	Хэйнс Д., Атмосферная акварель. Свобода, выразительность и стиль., изд. МИФ, Москва, 2018	Biblioteca / electronic	
24.	Шайнбергер Ф., Акварельный скетчинг, изд. МИФ, Москва, 2017	Biblioteca / electronic	
25.	Шашков Ю., Живопись и ее средства, изд. Академический проект, Москва, 2010	Biblioteca / electronic	
26.	Эдвардс Б., Цвет, изд. Попурри, Минск, 2017	Biblioteca / electronic	